

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Η Υπηρεσία Μεταλλείων είναι η αρμόδια αρχή για την εφαρμογή της περί Μεταλλείων και Λατομείων Νομοθεσίας, για την εφαρμογή της περί Εκρηκτικών Υλών Νομοθεσίας και υπεύθυνη για τον έλεγχο για την εφαρμογή των Κυπριακών Προτύπων για τα αδρανή υλικά (CYS 14, CYS 64 και CYS 99). Αποτελεί επίσης σύμβουλο του Κράτους πάνω σε τεχνικά θέματα που σχετίζονται με το μεταλλευτικό πλούτο της Χώρας και ενεργεί ως σύνδεσμος μεταξύ Κυβέρνησης, Μεταλλευτικών Εταιρειών και Ερευνητών.

1.2. Από τις αρμοδιότητες της, η Υπηρεσίας Μεταλλείων, έχει σαν στόχους και επιδιώξεις την ορθολογιστική ανάπτυξη του ορυκτού πλούτου της Χώρας μέσα από δραστηριότητες που να εξασφαλίζουν ελαχιστοποίηση της επίδρασης τους στο περιβάλλον, ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες εργασίας για τους εργαζόμενους στον τομέα και παροχή άριστης ποιότητας προϊόντων στην αγορά.

1.3. Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων, η Υπηρεσία Μεταλλείων, είναι οργανωμένη έτσι ώστε να αντεπεξέρχεται στις πιο κάτω κύριες ενασχολήσεις:

- Την έκδοση των Ερευνητικών Αδειών, Προνομίων Λατομείου και Μεταλλευτικών Μισθώσεων και τον έλεγχο της τήρησης των όρων έκδοσης τους.
- Την εξέταση των Διαχειριστικών Περιβαλλοντικών Μελετών για τις κυριότερες εκμεταλλεύσεις.
- Τον έλεγχο των συνθηκών ασφάλειας και υγείας στα μεταλλεία, λατομεία και συναφείς εγκαταστάσεις.
- Τον έλεγχο της εισαγωγής, αποθήκευσης, πώλησης και χρήσης των εκρηκτικών υλών, πυροτεχνημάτων και πυρομαχικών.
- Συνεργαζόμενη με εργαστήρια άλλων τμημάτων, να ασκεί τον έλεγχο για την εφαρμογή των Κυπριακών Προτύπων για τα αδρανή υλικά επιχρισμάτων, σκυροδέματος και οδοποιίας.
- Διατηρεί Λογιστήριο για την είσπραξη μισθωμάτων, τελών και δικαιωμάτων για τις εκμεταλλεύσεις.

2. ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

2.1. Ως γνωστό η Κυπριακή μεταλλευτική βιομηχανία ήταν δραστηριοποιημένη στην παραγωγή μεταλλευμάτων και συμπυκνωμάτων χαλκού, σιδηροπυρίτη, χρυσού, χρωμίτη καθώς και ινών αμιάντου.

Από το 1970 η μεταλλευτική βιομηχανία βρίσκεται σε ύφεση γεγονός που οφείλεται κυρίως, πλην των γνωστών λόγων της κατάληψης σημαντικών μεταλλευτικών περιοχών από τα Τουρκικά στρατεύματα και της εξάντλησης των μεγάλων και πλούσιων κοιτασμάτων της Χώρας, στη συνεχιζόμενη αύξηση του κόστους παραγωγής χωρίς ανάλογη αύξηση στις διεθνείς τιμές πώλησης των μετάλλων.

2.2. Η μοναδική μεταλλευτική δραστηριότητα που υπάρχει σήμερα στη Χώρα είναι το μεταλλείο χαλκού της Σκουριώτισσας, που επαναενεργοποιήθηκε στα μέσα του 1996 και που παράγει καθόδους μεταλλικού χαλκού (99,999%), εφαρμόζοντας την μέθοδο της εκχύλισης – εξαγωγής με οργανικό διαλύτη – ηλεκτρανάκτησης (Leaching - SX - EW). Μέχρι σήμερα εξήχθησαν συνολικά από την Χώρα περίπου 32.500 τόνοι καθόδων. Η διεύθυνση της εταιρείας του μεταλλείου Σκουριώτισσας επεκτείνει τις ερευνητικές της εργασίες στη περιοχή με στόχο την εκμετάλλευση και του γειτονικού παλαιού μεταλλείου στο Απλίκι. Η δραστηριότητα αυτή άνοιξε τις προοπτικές για εξέταση εκμετάλλευσης των φτωχών χαλκούχων Κυπριακών κοιτασμάτων με την εν λόγω μέθοδο.

2.3. Όσον αφορά τις ερευνητικές άδειες για μέταλλα επιδείχθηκε σχετικά έντονο ενδιαφέρον για χρυσό και χαλκό. Σήμερα βρίσκονται σε ισχύ περί τις 38 ερευνητικές άδειες για μεταλλεύματα.

3. ΛΑΤΟΜΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

3.1. Σε αντίθεση με τη μεταλλευτική βιομηχανία, η λατομική βιομηχανία είναι έντονα δραστηριοποιημένη. Υπάρχουν Παγκύπρια περίπου 220 λατομεία που παράγουν διάφορα πετρώματα και βιομηχανικά ορυκτά.

3.2. Για επιτόπια χρήση παράγονται:

- Χαβάρες και χαβαροχάλικα για επιχωματώσεις και υποθεμελιώσεις οδικών έργων.
- Αδρανή υλικά κυρίως από ασβεστόλιθο και διάβαση για τις ανάγκες της οικοδομικής βιομηχανίας και των άλλων κατασκευών (δρόμοι κλπ).
- Μαργαϊκός ασβεστόλιθος, άργιλος και γύψος ως πρώτη ύλη για τη τροφοδότηση των δύο τσιμεντοβιομηχανιών της Χώρας.
- Ασβεστόλιθος για παραγωγή ασβέστη.
- Άργιλος για ικανοποίηση των αναγκών των τουβλοποιϊών.
- Γύψος για παραγωγή επιχρισμάτων.
- Ασβεστιτικός ψαμμίτης για παραγωγή οικοδομικής πέτρας και πέτρας επενδύσεως κτιρίων.

Η χώρα θεωρείται αυτάρκης όσον αφορά πρώτες ύλες για οικοδομές, δρόμους, λιμάνια, υδατοφράκτες και άλλα κατασκευαστικά έργα.

Πλην των εξαγωγών ασβέστη, τσιμέντου, επιχρισμάτων και οικοδομικής πέτρας, οι κυριότερες εξαγωγές λατομικών υλικών εστιάζονται:

- σε μπεντονίτη (ενεργοποιημένο ή μη) που εξάγεται κυρίως υπό μορφή διαβαθμισμένου προϊόντος για οικιακή χρήση (cat- litter),
- σε διαβαθμισμένο γύψο για ικανοποίηση αναγκών παραγωγής γυψοσανίδων, τσιμέντων και επιχρισμάτων,
- σε αλεσμένες ούμπρες και ώχρες για παραγωγή βαφών.

3.3. Το πρόβλημα της καθυστέρησης της έκδοσης/ανανέωσης των αδειών λατόμησης, η οποία προέρχεται από τη μη έγκαιρη έκδοση/ανανέωση πολεοδομικών αδειών συνεχίζεται παρόλο που εντός του 2001, συμφωνήθηκε με τις Πολεοδομικές Αρχές όπως οι πολεοδομικές άδειες των πλείστων λατομείων εντός των Λατομικών Ζωνών εκδίδονται/ανανεώνονται για πέντε χρόνια αντί τρία. Οι προτάσεις για την δημιουργία πρόσθετων λατομικών ζωνών οι οποίες θα καλύπτουν εκτός από αδρανή υλικά και μπεντονίτες, γύψους, ασβεστιτικούς ψαμμίτες καθώς και λατομικές πρώτες ύλες για την παραγωγή τσιμέντου, που ετοιμάστηκαν με την συνεργασία

του Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης, δεν εξετάστηκαν ακόμη έτσι ώστε να πραγματοποιηθεί η σχετική τροποποίηση της Δήλωσης Πολιτικής.

3.4. Όσον αφορά τις ερευνητικές άδειες για λατομικά υλικά, εξακολουθεί το ενδιαφέρον από ξένες εταιρείες για διερεύνηση γύψου. Η Γερμανική εταιρεία KNAUF με θυγατρικές της εταιρείες, μετά από εκτεταμένες ερευνητικές εργασίες για γύψο στην επαρχία Πάφου φαίνεται να μελετά σοβαρά την παραγωγή γυψοσανίδων και επιχρισμάτων στην Κύπρο.

4. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΜΕΛΕΤΕΣ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

4.1. Από το 1990 καθιερώθηκε ο θεσμός εκπόνησης Διαχειριστικών Περιβαλλοντικών Μελετών για τις κυριότερες εκμεταλλεύσεις. Για την εξέταση των μελετών, λειτουργεί Αρμόδια Τεχνική Επιτροπή η οποία συντονίζεται από την Υπηρεσία Μεταλλείων. Οι μελέτες αναθεωρούνται και επανεξετάζονται κάθε δύο χρόνια με βάση τα εκάστοτε νέα δεδομένα. Μέσα στο 2003 εξετάστηκαν περίπου 25 μελέτες ενώ το σύνολο των εκμεταλλεύσεων που επιβάλλεται να υποβάλλουν μελέτη κάθε δύο χρόνια είναι περίπου 50.

4.2 Εντός του 2003 και μέχρι τις 30/4/2003 εγκρίθηκαν τρεις χορηγίες με βάση το Σχέδιο Παροχής Χορηγιών για εγκατάσταση από τις μεταλλευτικές και λατομικές μονάδες συστημάτων ελέγχου της ρύπανσης από σκόνη και υγρά απόβλητα. Σημειώνεται το σχέδιο κρίθηκε από τον Επίτροπο Δημοσίων Ενισχύσεων ως μη εναρμονισμένο με τις διατάξεις του σχετικού Νόμου και έτσι η περίοδος για υποβολή αιτήσεων περιορίστηκε μέχρι την 31/10/2002 και η παροχή οποιασδήποτε χορηγίας μέχρι τις 30/4/2003.

4.3 Επίσης κατά την διάρκεια του 2003 έγινε αποκατάσταση παλαιών παράνομων λατομεύσεων με την βοήθεια των Επαρχιακών Διοικήσεων και των Τμημάτων Δασών και Αναπτύξεως Υδάτων. Για τις αποκαταστάσεις αυτές διατέθηκαν κονδύλια ύψους περίπου £57.500.

4.4 Εντός του 2003 ψηφίστηκε από την Βουλή των Αντιπροσώπων Νόμος που αφορά τον περί Ρύθμισης Μεταλλείων και Λατομείων Νόμο με τον οποίο οι ενδιαφερόμενοι για την ανάπτυξη μεταλλείων ή λατομείων εντός ελεύθερων περιοχών μεταλλευτικών/λατομικών ζωνών δεν θα αποτείνονται στην Πολεοδομική Αρχή αλλά πρώτα θα υποβάλλουν αίτηση στην Υπηρεσία Μεταλλείων για να τύχουν τεχνοοικονομικής αξιολόγησης και εάν κριθούν κατάλληλοι για την συγκεκριμένη ανάπτυξη να τους χορηγείται σχετικό Πιστοποιητικό Καταλληλότητας το οποίο θα υποβάλουν στην Πολεοδομική Αρχή. Επίσης στο Νόμο αυτό προνοείται ότι η Πολεοδομική Άδεια αποτελεί προαπαιτούμενο έγγραφο για την υποβολή αίτησης για χορήγηση Μεταλλευτικής Μίσθωσης ή Προνομίου Λατομείου.

5. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ

Ένα μεγάλο μέρος των καθηκόντων του προσωπικού της Υπηρεσίας Μεταλλείων είναι οι επιθεωρήσεις των μεταλλείων, λατομείων και συναφών εγκαταστάσεων για σκοπούς πρόληψης των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών. Με βάση ειδικούς Κανονισμούς οι εργαζόμενοι εξετάζονται κάθε δύο χρόνια από το Ιατρικό Συμβούλιο Πνευμοκονίασης για παρακολούθηση της υγείας τους.

Παράλληλα, η Υπηρεσία Μεταλλείων συνεργάζεται άριστα με το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας για την περαιτέρω βελτίωση των συνθηκών ασφάλειας και υγείας στα μεταλλεία και λατομεία.

6. ΕΚΡΗΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ

Όπως είναι γνωστό για την εξόρυξη μεταλλευμάτων και λατομικών υλικών είναι απαραίτητη η χρήση εκρηκτικών υλών. Ο Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Μεταλλείων είναι ταυτόχρονα και ο Επιθεωρητής Εκρηκτικών Υλών ο οποίος, κατόπιν εξέτασης, παραχωρεί σε κατάλληλα και ικανά πρόσωπα άδεια χρήσης εκρηκτικών υλών, η οποία πρέπει να ανανεώνεται κάθε χρόνο. Κατά την διάρκεια του 2003 υπήρχαν 158 κάτοχοι Πιστοποιητικού Ικανότητας για χρήση εκρηκτικών υλών και πυροτεχνημάτων.

Κατά τη διάρκεια του 2003 παραχωρήθηκε αριθμός αδειών για εκρηκτικές ύλες, όπως φαίνονται στο πιο κάτω πίνακα:

Πίνακας Αδειών Εκρηκτικών Υλών για το 2003

Άδεια	Εισαγωγής	Κατασκευής	Αποθήκευσης	Πώλησης	Μετ. Χρήσης	Μεταφοράς
Πυρομαχικά	25	14	203	215	—	271
Πυροτεχνήματα	11	—	17	15	168	13
Εκρηκτικές Ύλες Ψηλής Έντασης	2	30	13	3	61	25

Εντός του 2003 ψηφίστηκε από την Βουλή των Αντιπροσώπων τροποποίηση του περί Εκρηκτικών Υλών Νόμου και των σχετικών Κανονισμών όπως και οι περί των Βασικών Απαιτήσεων (Εκρηκτικές Ύλες Εμπορικής Χρήσης) Κανονισμοί που εναρμονίζουν την Κυπριακή Νομοθεσία με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 93/15/ΕΟΚ της 5/9/1993 που αφορά την εμπορία και τον έλεγχο των εκρηκτικών υλών εμπορικής χρήσης εντός της ενιαίας Ευρωπαϊκής αγοράς.

7. ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΑ ΑΔΡΑΝΗ ΥΛΙΚΑ ΓΙΑ ΕΠΙΧΡΙΣΜΑΤΑ
ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ ΚΑΙ ΟΔΟΠΟΙΑ

Το σύνολο των λατομικών σκυροθραυστικών μονάδων ελέγχονται, κατά πόσον παράγουν αδρανή υλικά σύμφωνα με τα Κυπριακά Πρότυπα CYS 14, CYS 64 και CYS 99. Κατά το 2003 λήφθηκαν περίπου 1.045 δείγματα με βάση τα οποία ελέγχθηκαν 24 μονάδες. Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων γίνεται από Αρμόδια Συμβουλευτική Επιτροπή την οποία συντονίζει η Υπηρεσία Μεταλλείων και η οποία προβαίνει σε εισηγήσεις προς τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος για λήψη μέτρων κατά των μονάδων που παρανομούν.

Εντός του 2003 ανεστάλη η πώληση ενός προϊόντος μίας σκυροθραυστικής μονάδας.

Στόχος της Υπηρεσίας, είναι να ενταθούν οι προσπάθειες έτσι ώστε να πειστούν τα διάφορα εμπλεκόμενα μέρη ότι ο έλεγχος των αδρανών υλικών πρέπει να πραγματοποιείται κυρίως κατά τη χρήση τους και να μην περιορίζεται στον δειγματοληπτικό έλεγχο που ασκεί η Υπηρεσία Μεταλλείων κατά το στάδιο της παραγωγής τους.

Στην επίτευξη του στόχου αυτού αναμένεται ότι αποφασιστική σημασία θα έχει η εφαρμογή από το Υπουργείο Εσωτερικού των περί των Βασικών Απαιτήσεων (Προϊόντα Δομικών Κατασκευών) Κανονισμών που θέλουν τα εν λόγω προϊόντα, όταν διατίθενται στην αγορά, να πληρούν τις ελάχιστες προδιαγραφές που καθορίζονται στα αντίστοιχα Ευρωπαϊκά Πρότυπα και να φέρουν την σήμανση συμμόρφωσης “CE”.

8. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

8.1 Οι παραγωγές και εξαγωγές μεταλλευμάτων από το 1999 έως το 2003 φαίνονται στους αντίστοιχους πίνακες πιο κάτω.

8.2 Τα έσοδα της Υπηρεσίας για το έτος 2003 ανέρχονται στις £2.537.947. Ποσό £1.509.737 παραχωρήθηκε στις Κοινότητες που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τις λατομικές εργασίες, με σκοπό την εκτέλεση των δικών τους αναπτυξιακών έργων.

Ποσό £1.028.210 κατατέθηκε στο πάγιο ταμείο του Κράτους και αναλύεται ως ακολούθως:

- Ενοίκια Ερευνητικών Αδειών	£ 30.930
- Άδειες για Εκρηκτικές Ύλες	£ 70.030
- Ενοίκια μεταλλευτικών μισθώσεων και Προνομίων Λατομείου	£142.026
- Δικαιώματα Εξαγωγών (Royalties)	£191.414
- Δικαιώματα από επιτόπιες πωλήσεις (25%)	£504.593
- Χρηματικές ποινές	£ 12.784
- Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος	£ 57.017
- Άλλα Δικαιώματα	£ 19.416

8.3. Τα συνολικά έσοδα της χώρας από εξαγωγές μεταλλευμάτων και λατομικών υλικών ήταν για το 2003 £8.855.945 συγκρινόμενα με του 2002 που ήταν £9.545.130.

9. Ο ΠΕΡΙ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ (ΠΑΡΑΓΩΓΗ) ΝΟΜΟΣ

Εντός του 2003 οι ενέργειες για την εναρμόνιση του περί Πετρελαιοειδών (Παραγωγή) Νόμου με την οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης 94/22/ΕΚ προχώρησαν και ετοιμάστηκε ολοκληρωμένο προσχέδιο Νομοσχεδίου από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.

**Πίνακας παραγωγής μεταλλευμάτων και λατομικών υλικών
για την περίοδο 1999 – 2003 (σε μετρικούς τόνους).**

Μεταλλεύματα και λατομικά υλικά	1999	2000	2001	2002	2003
Χαλκός	5.033	5.197	5.177	3.630	2.525
Αδρανή Υλικά	8.500.000	8.800.000	9.300.000	10.500.000	10.700.000
Χαβάρα και Χαβαροχάλικα	2.400.000	1.800.000	1.500.000	2.000.000	1.000.000
Μαργαϊκός Ασβεστόλιθος	1.600.000	1.810.000	1.780.000	1.950.000	2.220.000
Άργιλος για τσιμέντο	400.000	450.000	440.000	480.000	550.000
Άργιλος για τούβλα και κεραμίδια	300.000	285.000	300.000	350.000	350.000
Πέτρα Οικοδομής	70.000	50.000	30.000	30.000	25.000
Ογκόλιθοι	35.000	30.000	25.000	50.000	78.000
Μπεντονίτης	200.000	190.000	145.000	146.000	165.000
Ούμπρα και ώχρα	6.000	8.000	5.250	6.000	6.000
Μάρμαρο	4.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Ασβέστης	6.000	6.800	9.370	12.190	13.370
Γύψος	300.000	260.000	250.000	295.000	300.000
Τσιμέντο		και		Ασφαλτος	
Παραγωγή τσιμέντου	1.156.761	1.398.145	1.368.811	1.438.160	1.636.879
Κατανάλ. τσιμέντου	934.919	945.058	1.054.758	1.183.230	1.302.578
Κατανάλ. ασφάλτου	;	37.446	42.058	38.060	32.149

**Πίνακας Εξαγωγών
για την περίοδο 1999 – 2003 (σε μετρικούς τόνους).**

Μεταλλεύματα και λατομικά υλικά	1999	2000	2001	2002	2003
Χαλκός	5.260	5.088	4.609	3.695	2.552
Ούμπρα και Ωχρα	5.564	7.427	4.842	5.464	5.471
Μπεντονίτης	176.527	167.457	126.570	128.416	144.859
Γύψος	197.061	146.750	136.359	181.923	191.186
Ασβέστης					
Πέτρα οικοδομής	3.588	2.649	3.350	4.267	2.229
Σκύρα				37.038	103.675
Άλλα		280			
Τσιμέντο	227.173	419.396	316.758	257.222	362.054
Κλίινκερ	244.221	121.080	96.709	212.459	56.034